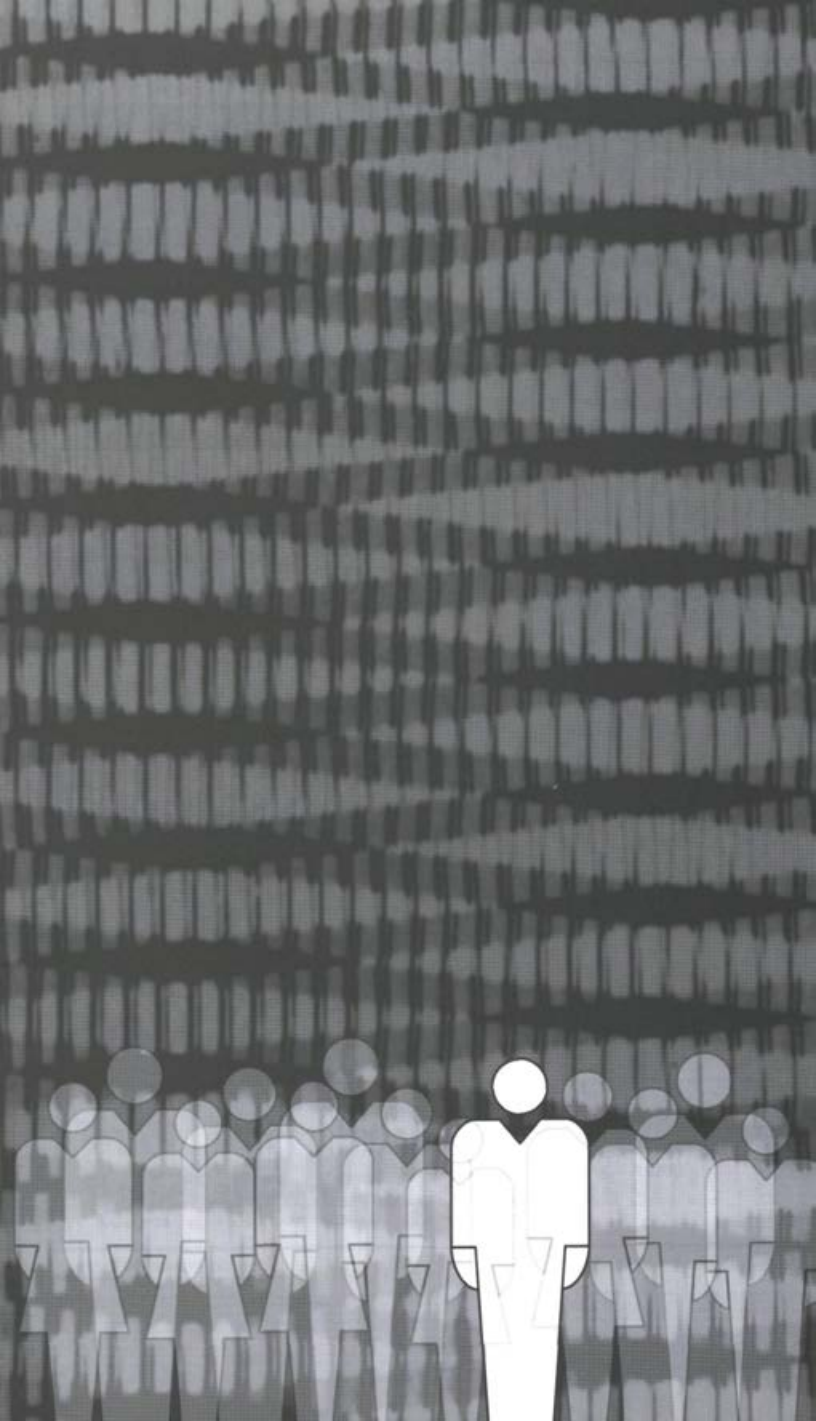

ŠŠK – ZNAČILNOSTI, POSEBNOSTI IN OKOLIŠČINE

(in skromen zgodovinski pogled k 'tranziciji' ŠŠK-ja)

Povzetek:

»Akademski ples, to ni šala – to je res, bo v soboto, bo v Velenju, bo v Nami, bo, bo, bo. Mi bi radi plesale. Predprodaja vstopnic v Mladinski knjigi: od zdej naprej! Jasno!!!« Takšno besedilo se je v ritmu hip-hopa in rapa slišalo iz studia Radia Velenje, ko je bila na sporedu oddaja V imenu sove, v petek popoldne, ko so se gostilne že polnile ... To je bil šok za ušesa, saj v drugi polovici osemdesetih še ni bilo ne duha ne sluha o takšnih zvokih, kaj to, tudi takšnih oddaj še ni bilo. Oddaj, ki so nastajale v precej turbulentnem družbenem ozračju, pod vplivom gibanja za demokratizacijo, ki je nastala predvsem pod vplivom 'novih družbenih gibanj'. Te oddaje so nastajale in brstele v 'katakombah' kulturnega doma, kjer so študentom dovolili, da si (z udarniško akcijo) uredijo svoj študentski 'plac', ali kar Plac.

ŠŠK – ZNAČILNOSTI, POSEBNOSTI IN OKOLIŠČINE

(in skromen zgodovinski pogled k 'tranziciji' ŠŠK-ja)

Šaleški študentski klub glede na svoj namen ustanovitve in način delovanja nedvomno zaznamujejo naslednje skupne značilnosti in s tem tudi specifičnosti samega združenja:

- generacijska pripadnost,
- družbeni (študentski) status,
- prostorska opredeljenost.

Z malce več drznosti jim lahko dodam še naslednje prepoznavne lastnosti, ki veljajo v (večini) časa obstoja kluba: uveljavljanje elitnosti znotraj svoje generacije, spoštovanje tradicije 'obredov' študentskih združenj, predvsem pa ostra ločnica med aktivnimi šškjevci in obiskovalci ter občasnimi prišepetovalci.

Nedvomno delovanje ŠŠK-ja zaznamuje tudi določena 'nedomovinskost' v pomenu stalnega (pre)bivanja. Člani ŠŠK-ja so fizično več odsotni iz matičnega kraja kot pa prisotni v njem. Obstajajo obdobja, ko je bil klub aktivnejši v enem od univerzitetnih središč kot pa v samem Velenju.

V nezanemarljivem obdobju kluba je bila izrazito poudarjena tudi precejšnja neformalnost instituta samega članstva. Članarine večinoma ni bilo kakor tudi ne članskih izkaznic. Po eni strani zaradi drugačnega razumevanja združevanja kot 'nekaj samo po sebi umevnega' glede na družbeni status, po drugi strani pa zaradi 'nepotrebnosti' samih izkaznic. V zadnjih letih je seveda drugače, z izkaznico ŠŠK-ja je mogoče uveljavljati tudi finančne ugodnosti.

ŠŠK tudi ni bil stroga hierarhična organizacija in je deloval tudi v finančnem poslovanju na osnovi zaupanja. Formalnih razlik med vodstvom in članstvom kluba ni bilo. Tudi sami ustanovitveni akti in programi so bili včasih pomembni večinoma le na skupščinah kluba. Temu je nedvomno botrovalo dejstvo, da je bilo včasih študentov bistveno manj in da so

Z zavestjo, da bomo dokazali, da ho

se med seboj več ali manj vsi osebno poznali. Tudi tu je v zadnjem času drugače, pomembna komponenta vsakoletne skupščine je predvsem finančno poročilo in finančni načrt. Zagotovo zaradi ekstremne razlike med (zagotovljeno) višino nekdanjih in sedanjih finančnih virov kluba.

Pomembna je tudi klasična 'slovenska' razdvojenost med dvema univerzitetnima središčema: Ljubljana – Maribor. Na tej osi je Velenje v sredini, zato to večinoma ni bil razlog za morebitna trenja v samem klubu. V tem primeru je Velenje celo povezovalni dejavnik, je simbolno mesto srečanja (meeting point) za vse člane ŠŠK-ja. To je, zanimivo, ena redkih (če ne edina) značilnosti med mnogimi interesnimi skupinami, ki delujejo – sicer po drugih principih združevanja – v Velenju.

Izjemna je tradicija, posebej glede na siceršnjo mladost Velenja. Kakšna posebno dokumentarno opisana druženja in združevanja študentov iz obdobja pred nastankom modernega Velenja mi niso znana in jih, kolikor vem, ustanovitelji ŠŠK-ja formalno niso podedovali.

ŠŠK je v svojem obdobju bil predvsem velenjski klub, čeprav so člani prihajali tudi iz ostalih krajev Šaleške doline, oz. področja bivše velike občine Velenje. ŠŠK deluje kot izrazito urban klub, njegov domet je omejen na mestno območje – središče. S tem je povezana tudi percepcija kulture in umetnosti. Šškjevci so praviloma prisegali na urbano kulturo in v mnogih obdobjih tudi na subkulturne vsebine (rock, punk).

ŠŠK dolgo ni imel 'primernih' prostorov za svoj dejanski sedež kluba. Četudi je v Velenju obstajala (in formalno celo še obstaja) zanimiva zgradba z izjemno lokacijo in ideološkim naslovom Dom borcev in mladine, ŠŠK tja nikoli ni prav sodil. Tudi pisarnica v Delavski univerzi kaj več kot za skladišče arhiva in za občasne sestanke vodstva kluba najbrž ni mogla služiti. Tako je bil ŠŠK dolgo tudi brezdomec.

Zato obstaja izjemen paradoks: kljub zgornjemu opisovanju nekaterih značilnosti, predvsem tega, da so člani kluba delovali nekoliko 'elitno' celo znotraj svoje generacije, se je tisto

pravo življenje ŠŠK-ja odvijalo vsem na očeh. Na javnih mestih družabnega značaja: predvsem v Delavskem klubu (popularnem DK-ju), konec osemdesetih let pa tudi v nekaterih nastajajočih zasebnih bistrojih (M4, L, Ani). Vse od ukinitve Mladinskega kluba pa do izgradnje študentskega placa (torej več kot dvajset let) ŠŠK namreč ni imel prostorov, ki bi bili primerni za izpolnitev primarne funkcije kluba: druženja. Zato je – navkljub dokaj hermetično zaprtim vratom kluba za neštudente – ŠŠK vseskozi deloval izrazito na očeh javnosti.

POUDAREK K ZGODOVINI 1987–1990

Ker sem aktivno deloval predvsem v obdobju, ko je ŠŠK pridobil dve pomembni sestavini, ki sta se razlikovali od prejšnjih obdobj delovanja kluba, deloma pa tudi kasnejših, bom le-ti v nadaljevanju opisal nekoliko natančneje.

Ti sestavini sta pomembni za ŠŠK v obdobju 1987–1990, ko je ŠŠK dejansko tudi pridobil nekatere attribute, ki so pomembno vplivali na dejavnost kluba, obenem pa ga še bolj prepoznali v velenjski javnosti. V mnogočem pa sta začrtali pot tudi nadaljnjemu razvoju kluba.

1. Stalni sedež kluba – študentski 'plac' ali kar Plac.
2. Prepoznavnost v medijih – oddaja V imenu sove.

Plac

ŠŠK se je nedvomno že v prejšnjih generacijah trudil, da pridobi nekakšne svoje prostore, kjer bo neovirano in nekontrolirano omogočal srečevanje študentov med vikendi. Treba je namreč vedeti, da so vendarle bili drugačni časi: ni bilo GSM-ov, še stacionarnih telefonov niso imeli vsi (starši), redki so imeli (občasno) na voljo kakšen očetov avtomobil, o računalnikih, internetu in elektronski pošti se nam še niti približno ni sanjalo. Zato je bil prostor kot mesto srečevanja izjemno pomemben za kolikor toliko redno vzdrževanje stikov in usklajevanje predvidenih akcij ŠŠK-ja.

V tem obdobju smo kot ŠŠK predvsem preizkušali možnost pridobitve prostorov v kleti Kulturnega doma, tedaj imenovani Stiskarna, ki je bila pod patronatom združenja Kino 16, ki so ga ustanovili nekateri starejši intelektualci v Velenju. Načelno so omogočali vpogled v svoje prostore tudi drugim, tudi z dopuščanjem organizacij nekaterih alternativnih kulturnih vsebin. Kino 16 v tistem času po vsem sodeč ni bil zainteresiran za samo produkcijo prireditev in tehnično 'matrango'. V ŠŠK-ju smo takrat začutili možnost, da pridobimo svoj prostor prav tam. Možem iz Kina 16 smo predstavili naš program, ponudili svoje moči – in bili zavrnjeni. Na nekem njihovem internem 'razpisu' so se namreč odločili za drugo opcijo – posameznika, ki je ponujal predvsem organizacijo glasbenih prireditev v kombinaciji z razmeroma poceni pijačo in odprtostjo prostora vsem naključno mimoidočim. Gospodje, ki so takrat že zasedali precej strateške položaje v velenjski družbi, deloma v politiki, predvsem pa v kulturi (Vlado Vrbič, Vane Gošnik, Silvo Grmovšek, Peter Rezman), so pač dali prednost odprti sceni. Tudi novi upravitelj se je kasneje dodobra (na)mučil s Stiskarno, a kaj več kot slovesa prostora s 'poceni nočnim pivom' in 'rokerskim imidžem' s svojim delovanjem ni zapustil.

Ko smo bili zavrnjeni kot programski upravitelji »Stiskarne«, se je ponudila možnost, da si uredimo prostore nekaj metrov naprej, v delu takratnih prostorov Foto kluba Zrno, ki je takrat preživel svoje manj aktivne čase. Ponudba je bila najbrž iskrena, zagotovo pa je temeljila tudi na malce slabi vesti člana Kina 16 Vlada Vrbiča (takratnega in sedanjega direktorja Kulturnega centra Ivan Napotnik Velenje), po drugi strani pa z njegovega vidika zagotovo v maniri 'dobre-

Šaleški študentski klub

Stiskarno v upravo študentom

V petek, 10. februarja, bo ob 19. uri v Stiskarni sestanek med aktualnim upravnim odborom Stiskarne ter vodstvom ŠŠK. Pregledali bodo načrt dela v letu 1989, pod drugo točko dnevnega reda pa je načrtovana kadrovska prenovitev sveta Stiskarne.

V novem upravnem odboru naj bi večino mest dobil ŠŠK, ki je že izdelal program dela, v delu pa so že osnutki posgov v sam prostor.

KONCERT

V soboto, 11. februarja, organizira ŠŠK nastop glasbenika Marka Breclja. Poznamo ga kot soustanovitelja skupine BULDOŽER ter vodjo skupine MARJANOV ČUDEŽNI ZAJEC. S svojima spremljevalcema se bo predstavil v Stiskarni ob 20. uri.

VABLJENI

»V imenu sove«

Vodja radijcev, ki pripravljajo jutrišnjo oddajo, je Matjaž Šalej.

ga gospodarja'. Če se že silite in hočete svoje prostore, potem si jih pa uredite, si je najbrž možakar takrat mislil. Ponudba je bila že takrat za nas resnično »kurvinska«, kot se spominjam besede nekega člana, ki ni mogel skrivati razočaranja nad tem, da so intelektualci iz Kina 16 (in celo

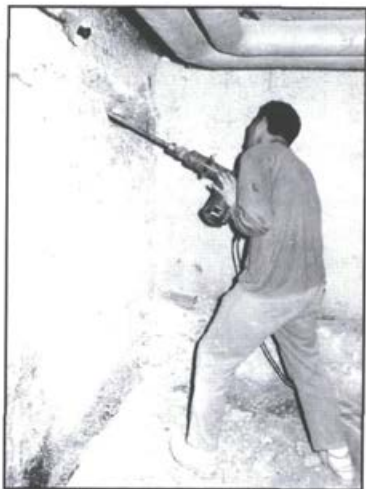
Mize z belimi prtji v Stiskarni, kjer poteka sestanek za pridobitev prostorov v kleti kulturnega doma (bodoči Plac).

nekateri bivši šškjevci) dali prednost zabavi in pivu pred študentskim združevanjem. Ta prostor je bil namreč dobesedno v katastrofalno surovem gradbenem stanju. Brez elektrike, brez vode, surovo ometan, brez okna, brez stene, brez vrat in – poln svinjarije, ki se je nabirala v njem najbrž še od zgodnjih udarniških časov graditve kulturnega doma. Po opravljenih razgovorih in z zavestjo, da bomo dokazali, da hočemo in znamo, smo se lotili gradnje in urejanja prostorov. Malo smo prosjačili za gradbeni material, malo smo 'kibicirali' družinske znanke, ki so si gradili hiško, pobrali od doma lopate in zidarske kele, sposodili smo si slovitega 'Hiltija' za vrtanje debele stene kulturnega doma, ježili hišnika Jožeka, včasih pa tudi direktorja Vrbiča, ki nam je vendarle na koncu pomagal, da smo dejansko izpeljali projekt. Nekateri aktivisti tehničnih faksov so celo prvič praktično uporabili svoje na faksu pridobljeno znanje. Da se teorija in praksa vedno ne ujemata povsem, je bilo ob tem projektu nedvomno nekajkrat dokazano.

Kakorkoli že, veseli smo bili tistega dne, ko smo Plac odprli. Dobro je funkcioniral, marsikateri večer in noč smo preži-

lopate, sposodili smo si slovitega xlt

veli tam. Od naključnih srečanj s študenti do politično zatratniških večerov. Marsikdaj so bila prava študentska popivanja, pa tudi marsikatera ljubezen je tam vzknila. Vsega je bilo in vesel sem, da je Plac izpolnjeval svoje namene tudi naslednjim generacijam. Osebnostno mi je žal le tega, da smo s tem gradbenim projektom sami izgubili veliko časa in energije in smo se manj ukvarjali s stvarmi, ki so bile pomembnejše za izpolnitev vsebine delovanja ŠŠK-ja. To priložnost je pridobila naslednja generacija vodstva kluba.

Po uspešnem sestanku so pričeli študenti teoretično znanje tudi bolj praktično uporabljati.

V Imenu sove

ŠŠK je pred pričetkom redne oddaje na Radiu Velenje deloval na področju informiranja (o svojem delovanju) študentov in druge javnosti predvsem s klasičnimi prijemi. Ustno, s plakati z obvestilom in vabilom na organizirane akcije, zelo redko pa preko medijev, tiskanih ali zvočnih. Lokalne televizije še ni bilo, radijski prostor pa sta lokalno obvladovala Radio Velenje in Koroški radio. Po študentskih domovih je tu in tam visel kakšen ŠŠK-jevski plakat, včasih pa smo ponoči tudi plakatirali po Velenju. Plakati so bili originalni, z znakom ŠŠK-ja, posebej pa so vsakokrat izstopali plakati za akademski ples. Ti so bili velikokrat pravo umetniško delo (spominjam se avtorjev kot so Robi Klančnik, Goran Semečnik, Nande Korpnik, Peter Groznik). Praviloma enkrat letno je izšla RIT – Racionalno izbrane teme, uradno glasilo kluba, pojavila pa se je ob akademskem plesu. Spominjam se tudi enega prvih radijskih spotov za vabilo na akademski ples, ki je nastal v režiji Nika Rabiča. Šel je nekako takole : »akademski

ples, to ni šala – to je res, bo v soboto, bo v Velenju, bo v Nami, bo bo bo. Mi bi rade plesale. Predprodaja vstopnic v Mladinski knjigi: od zdej naprej! Jasno!!!» Pospremljeno z elektronsko glasbo in pripomočki; kar zijali smo, ko smo jo prvič slišali. Takrat seveda še ni bilo ne duha ne sluha o hip-hopu in rapu, če smem pripisati.

Žitovo Velenje,

1. 10. 1988

KONCEPT ODDAJE

" V I N E N U S O V E "

1. Namen oddaje je popularizirati študentsko organizacijo, še posebej šaleški študentski klub.
2. Namen oddaje je aktivirati večje število študentov.
3. Namen oddaje je povečati aktualnost velenjskega radia in ga tako približati tudi tistim, ki ga do sedaj niso poslušali-torej, širiti množico.
4. Namen oddaje je kritično obravnavati nekatere neročane teme v občini Velenje.
5. Namen oddaje je spremljanje in komentiranje aktualnih dogajanj v SR Sloveniji in SFR Jugoslaviji.
6. Namen oddaje je ponuditi poslušalcem drugačno glasbeno opremo, kot je sicer prisotna na Radiu Velenje.
7. Namen oddaje je predstaviti dejavnost alternativnih skupin in posameznikov.

Nekatera poznanstva so omogočila, da smo se pričeli pogovarjati znotraj vodstva kluba (tudi mi smo imeli takrat popularno organiziranost v obliki 'predsedstva'), ali smo sposobni izpeljati in kontinuirano voditi samostojno študentsko oddajo na Radiu Velenje. Seveda sami, ob pomoči tehnika Radia. Beseda je dala besedo, določen je bil termin prve oddaje. Razglabljali smo o konceptu, vsebini, nenazadnje tudi o imenu oddaje. Spominjam se, da smo sedeli Aleš Ojstršek -

doma, izzili hišnika Jožeka, včasih p...

Leši, Matjaž Šalej in jaz v DK-ju in dogovorili ime 'V Imenu sove'. Pri tem nas je vodila identifikacija s simbolom ŠŠK-ja – sovo, ki je že od sedemdestih let preko avtorstva Robija Klančnika postala zaščitni znak kluba. Na grobo smo obdelali avizo oddaje, jo posneli v živo v studiu, se dogovorili kdo bo kaj napisal, kdo kaj povedal. Oddaja je bila dobro sprejeta, Radio Velenje je bil takrat edini velenjski medij, termin v petek popoldne je bil razmeroma dobro poslušan. Treba je vedeti, da so v vseh lokalih po Velenju predvajali Radio Velenje in da so bile v tem terminu gostilne ponavadi dobro obiskane ...

Prve oddaje so nastajale v precej turbulentnem družbenem ozračju. Tiste, ki so se dotikale splošnih družbenih tem in poskušale komentirati konkretne politične dogodke, so nastajale nedvomno pod vplivom gibanja za demokratizacijo, ki je nastala predvsem pod vplivom 'novih družbenih gibanj' (kot npr. proti 133. členu kazenskega zakonika, proti smrtni kazni, za demokratične volilne postopke, problematizacija JLA, punk obdobje ...), in pod okriljem študentskih univerzitetnih organizacij in vodstva ZSMS. Prva faza oddaj je sovpadala tudi s procesom proti četverici, pa tudi pohoda Miloševičeve norosti, jogurtne revolucije in mitingaške populistične nacionalistične politike po Jugoslaviji. Slovenska mladina je takrat že prežagala štafeto mladosti, pojavljati so se začeli prvi narodnobuditeljski teksti s strani humanistične inteligence; celo slovenska partija je takrat začutila, da gre tokrat zares in se je deloma vključila v te procese, ki so kasneje pripeljali do demokratičnih volitev in odločitve za samostojno Slovenijo.

V tem obdobju so na politične vsebine v okviru te oddaje nedvomno najbolj vplivali mediji kot je bila Mladina, pa tudi Katedra, Tribuna in Radio Študent. Zborovanja v podporo četverici, ki so bila v Ljubljani, in spremljanje 'ljublanskega procesa' na Roški ulici, so velikokrat vplivali na vsebino oddaje V imenu sove, posebej pa na razporeditev njenih avtorjev. ŠŠK je bil tudi eden prvih kolektivnih članov Odbora za varstvo človekovih pravic.

Leši je bil vseskozi koordinator projekta radijske oddaje, čeprav smo se razmeroma hitro odločili, da si delo porazdelimo. Takrat so se oblikovale trojke, ki so nekako delale svoje lastne oddaje, s svojim konceptom in s svojim žanrom. Tako je bilo med nami splošno znano, da bodo Lešijeve oddaje profesionalno korektne, da bosta Baltek (Matej Balažič) in Peč (Peter Groznik) precej cinično pristopila k stvari ter oddajala nenavadne tekste in zvoke, da bodo moje 'sile mraka' precej svobodomiselne, da bo Matjaž domoljuben in v glasbeni izbiri nekoliko mehkejši, Milena (Ževart) ekološka, Uroš (Meža) pa športen. Kompi (Boris Kompare) je bil že skoraj izurjen špiker in je ob pomoči 'našega' tehnika Marjana (Slapnika) s svojim glasom korektno predstavljal včasih težko berljive tekste, ki so bili noč prej napisani na obrabljenem pisalnem stroju.

Tudi glasbena kulisa je bila drugačna od siceršnjega programa radia. Prevladoval je stari rock, občasno sta se zavrtela kakšen jazz ali punkerski komad. V nekaterih oddajah sem sam prakticiral tudi slovensko narodno pesem, kar pa je bolj sovpadalo z aktualnostjo časa oziroma podlagam h komentarju aktualnih dogodkov.

Preizkusili smo se tudi v kontaktnih oddajah in stikih s poslušalci, kar pa se ni preveč obneslo. Posebej ob političnih temah pravega odziva ni bilo. Ljudje se očitno niso želeli izpostaviti, posebej ne na lokalnem radiu. Nekaj oddaj je bilo tudi na robu incidenta; na robu sprejemljivosti tolerance takratne lokalne politike in (deloma) uredniške politike samega radia. Spomnim se nekaterih: moj komentar obnašanja takratne slovenske politike do procesa proti četverici, Lešijev intervju z namišljenim samomorilcem s stolpa Termoelektrarne Šoštanj, Baltekovo sajenje slovenske lipe ...

Odločitev uredništva Radia Velenje, da nam pusti oddajo, je bila kar pogumna, pa tudi sicer se niso vtikali v same vsebine oddaje. Seveda pa je Mira Zakošek, če je le utegnila, pregledala pripravljeni material že pred oddajo.

Oddaja je kasneje živela svoje življenje, ki je bilo odvisno predvsem od njenih akterjev in njihovih vrednostnih prioritet. Kljub preki-

tehničnih faksov so celo prvič prakti

nitvam se je obdržala in prav je tako. Četudi je danes medijski radijski trg v Velenju morda (pre)nasičen, se mi zdi, da je vsebina študentske oddaje vendarle lahko nekaj posebnege. Študentje tako sami izražajo svoja stališča, niso omejeni s programsko shemo in geografsko omejenimi temami lokalnih novinarjev; bodoči novinarji, komunikologi in pedagogi pa se lahko ob njej marsikaj naučijo.

POGLED V ZEMLJO IN ZVEZDE

Šaleški študentski klub je v Šaleški dolini z leti zagotovo postal institucija posebne vrste. Ob zagotovitvi finančnih sredstev prek posredovalnic del za študente (Študentski in Mladinski servis) se je v zadnjem desetletju nedvomno izognil pomembnega bremena, ki je bremenil in oviral delo prejšnjih generacij. Zato so tudi prireditve v organizaciji ŠŠK-ja postale razkošnejše (Dnevi mladih in kulture), glasilo RIT pa izhaja na visokem tehničnem in oblikovalskem nivoju. Veliko več je bilo tudi družabnih vsebin (tudi tedenskih smučarij za aktiviste), za nekatere tudi spornih finančnih manevrov. Teh skrbi moja generacija ni imela in mislim, da jih nobena ne bi smela imeti. Zato je usmeritev zadnjih vodstev, da se finančna sredstva namenijo predvsem v izboljšanje opremljenosti prostorov kluba, zagotovitev različnih možnosti dodatnega izobraževanja in sodelovanja na izdajateljskem področju, nedvomno zelo pravilna.

Novim generacijam ŠŠK-ja pa bi vendarle položil na srce. Bistvo študentskega združevanja, predvsem pa duh Šaleškega študentskega kluba nedvomno živi v njenih tradicionalnih vrednotah in prireditvah. Zato naj v vsakoletnih programih ŠŠK-ja najdejo mesto tudi akademski ples, RIT, brucovanja, bicikl ralliji, novoletne fešte ...

Mnogi nekdanji akterji ŠŠK-jevstva bomo tako zagotovo še bolj z naklonjenostjo in zadovoljno opazovali takšen razvoj kluba. Naša nevoščljivost (ki je kot taka sicer znana negativna slovenska značilnost) bo pozitivna in bo pospremljena s tiho ugotovitvijo, da tudi sedanji velenjski študentje znajo koristno preživljati najlepši del svojega življenja.